

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор ВНЗ «Університет
імені Альфреда Нобеля»
Холод С.Б.

ВИТЯГ

з протоколу № 12 від 10 квітня 2026 року
фахового семінару кафедри психології та педагогіки, кафедри європейських і
східних мов та перекладу, кафедри іноземних мов, кафедри менеджменту про
рекомендацію до захисту дисертації **Круглика Олега Сергійовича** на тему
**«Формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами
інформаційно-комунікаційних технологій»** на здобуття ступеня доктора
філософії у галузі 01 Освіта за спеціальністю
015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

ПРИСУТНІ:

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології та педагогіки Волкова Н.П.; доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри психології та педагогіки Лебідь О.В.; доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри менеджменту Кожушко С.П.; доктор філологічних наук, професор, професор кафедри європейських і східних мов та перекладу Степанова А.А.; PhD зі спеціальності 015 Професійна освіта, завідувач кафедри іноземних мов Мединська С.І.; кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки Олійник І.В.; кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки Бикова В.О.; кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки Вошколуп Г.Ю.; кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки Гаркуша І.В.; кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки Байер О.О.; PhD зі спеціальності 015 Професійна освіта, старший викладач кафедри психології та педагогіки Карпова М.Є.; кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Сторожук С.Д.; PhD зі спеціальності 015 Професійна освіта, старший викладач кафедри іноземних мов Дербак О.А.

Запрошені: доктор педагогічних наук, професор, декан факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка Осадчий В.В.; доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Криворізького державного педагогічного університету Лаврентьєва О.О.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Попередня експертиза дисертаційної роботи Круглика Олега Сергійовича на тему «Формування аналітичної компетентності майбутніх економістів

засобами інформаційно-комунікаційних технологій», поданої на здобуття ступеня доктора філософії у галузі 01 Освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Науковий керівник – Осадчий В'ячеслав Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Рецензенти:

– Олійник Ірина Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»;

– Дербак Ольга Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля».

Дисертація виконувалася на кафедрі психології та педагогіки ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля». Тему затверджено вченою радою ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (протокол № 11 від 20 грудня 2022 р.).

СЛУХАЛИ: наукову доповідь аспіранта кафедри психології та педагогіки ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» Круглика Олега Сергійовича на тему «Формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій», поданої на здобуття ступеня доктора філософії у галузі 01 Освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

У своєму виступі доповідач ґрунтовно розкрив основні та найбільш вагомні аспекти досліджуваної проблеми.

Здобувач наголосив, що сучасний етап розвитку економіки України характеризується активними процесами цифрової трансформації, глобалізації та зростанням ролі даних у прийнятті управлінських рішень. Це зумовлює підвищення вимог до професійної підготовки майбутніх економістів, які мають бути здатними не лише відтворювати теоретичні знання, а й здійснювати аналіз економічної інформації, інтерпретувати результати та обґрунтовувати управлінські рішення в умовах невизначеності.

Відповідно до положень «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки», одним із ключових завдань є забезпечення якості підготовки фахівців, здатних ефективно діяти в умовах динамічних змін та використовувати сучасні цифрові технології у професійній діяльності. У цьому контексті особливого значення набуває орієнтація освітнього процесу на формування здатності до аналітичної діяльності як невід'ємної складової професійної компетентності майбутнього економіста.

Аналітична компетентність передбачає здатність працювати з економічними даними, здійснювати їх обробку, аналіз, інтерпретацію, моделювання та прогнозування, а також приймати обґрунтовані рішення на основі отриманих результатів. Вона виступає інтегральною характеристикою професійної підготовки, що поєднує знання, уміння та досвід аналітичної діяльності.

Разом із тим аналіз освітньої практики свідчить, що процес формування аналітичної компетентності майбутніх економістів часто має фрагментарний

характер, недостатньо пов'язаний із використанням сучасних цифрових інструментів і не завжди орієнтований на виконання практико-орієнтованих аналітичних завдань. Це зумовлює необхідність пошуку ефективних педагогічних умов, які забезпечують системне формування аналітичної компетентності у процесі професійної підготовки.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена потребою удосконалення підготовки майбутніх економістів через впровадження педагогічних умов, що забезпечують розвиток їхньої аналітичної компетентності в умовах цифровізації освітнього процесу та необхідність вирішення низки *суперечностей* між:

- зростаючими вимогами до рівня аналітичної підготовки майбутніх економістів в умовах цифровізації економіки та недостатньою орієнтацією освітнього процесу на її системне формування засобами інформаційно-комунікаційних технологій;

- потенціалом інформаційно-комунікаційних технологій як засобу формування аналітичної компетентності майбутніх економістів та відсутністю науково обґрунтованих педагогічних підходів до їх цілеспрямованого використання у процесі професійної підготовки;

- необхідністю підвищення ефективності формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій і недосконалістю змісту, форм та методів, що забезпечують цей процес у закладах вищої освіти.

З урахуванням актуальності досліджуваної проблеми, виявлених суперечностей та необхідності їх розв'язання обрано тему дисертаційного дослідження: **«Формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій».**

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх економістів.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні й експериментальній перевірці педагогічних умов формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Гіпотеза дослідження: реалізація в закладі вищої освіти теоретично обґрунтованих педагогічних умов (організація роботи студентів з економічними даними, що передбачає їх аналіз, обробку та інтерпретацію із застосуванням цифрових засобів аналізу даних; включення аналітичних завдань до змісту навчальних дисциплін із використанням ВІ-платформ; використання цифрових технологій моделювання та прогнозування економічних процесів для аналізу можливих сценаріїв розвитку економічних ситуацій), позитивно впливатиме на формування аналітичної компетентності майбутніх економістів.

Для досягнення мети та доведення гіпотези дослідження сформульовано **завдання дослідження:**

1. Розкрити сутність і структуру аналітичної компетентності

майбутніх економістів.

2. Проаналізувати нормативні, теоретичні та прикладні аспекти формування аналітичної компетентності майбутніх економістів.

3. Узагальнити зарубіжний досвід формування аналітичної компетентності майбутніх економістів та визначити можливості його використання в українській освітній практиці.

4. Обґрунтувати критерії, показники та рівні сформованості аналітичної компетентності майбутніх економістів.

5. Теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

6. Експериментально перевірити ефективність педагогічних умов формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

7. Розробити діагностичне та навчально-методичне забезпечення реалізації педагогічних умов формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Дозвольте навести основні висновки за результатами виконання завдань, визначеного в дисертації.

Щодо першого завдання зауважимо, що уточнено сутність і структуру аналітичної компетентності майбутніх економістів. Презентовано авторське визначення поняття «аналітична компетентність майбутніх економістів» як інтегративної особистісно-професійної характеристики, що відображає здатність до осмислення, критичного оцінювання, систематизації та інтерпретації інформації, встановлення взаємозв'язків між економічними явищами і процесами, застосування аналітичних способів розв'язання професійних завдань, а також рефлексивного оцінювання й корекції власних дій у процесі обґрунтування професійних рішень.

Обґрунтовано структурні компоненти досліджуваної компетентності: мотиваційно-ціннісний (визначає спрямованість особистості на аналітичну діяльність, відображає інтерес до неї, усвідомлення її значущості для професійної діяльності та формує внутрішні мотиви її здійснення), когнітивно-аналітичний (характеризує систему знань про сутність аналітичної діяльності та мисленнєві операції, що забезпечують її здійснення, формує теоретичне підґрунтя аналітичного мислення), операційно-діяльнісний (відображає сформованість умінь аналізувати, систематизувати, інтерпретувати інформацію та застосовувати аналітичні методи для розв'язання професійних завдань), рефлексивно-оцінювальний (забезпечує здатність до критичного оцінювання інформації та результатів власної діяльності, самоконтролю й корекції аналітичних дій).

Стосовно другого завдання доцільно відзначити, що у межах нормативного аналізу проаналізовано Концепцію розвитку економічної освіти в Україні, Стандарти вищої освіти за спеціальністю 051 Економіка для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів, а також положення Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту». Це дозволило встановити, що аналітична складова не виокремлюється як самостійна, проте імпліцитно

представлена у структурі інтегральної, загальних і фахових компетентностей, а також програмних результатів навчання, зокрема через вимоги до здатності до аналізу, синтезу, обробки інформації, обґрунтування рішень і критичного мислення. Водночас з'ясовано, що на бакалаврському рівні аналітична компетентність має переважно прикладний характер, тоді як на магістерському – набуває дослідницького, прогностичного та стратегічного спрямування. Аналіз нормативних документів також дозволив визначити ключові принципи підготовки майбутніх економістів (системність, безперервність, інтеграція освіти і науки, орієнтація на компетентнісний підхід), які створюють підґрунтя для формування аналітичної компетентності майбутніх економістів.

У межах теоретичного аналізу проаналізовано дослідження науковців, присвячені проблемі формування аналітичної компетентності, а також суміжних феноменів. У результаті встановлено, що формування аналітичної компетентності розглядається як комплексний процес, який забезпечується через розвиток критичного мислення, умінь роботи з інформацією, застосування аналітичних методів, а також організацію освітнього процесу на засадах діяльнісного, задачного та практико-орієнтованого підходів.

Здійснено вивчення змісту освітньо-професійних програм за спеціальністю 051 Економіка бакалаврського рівня у різних закладах вищої освіти України. Це дозволило з'ясувати особливості відображення аналітичної складової у змісті підготовки майбутніх економістів, зокрема через перелік компетентностей, програмних результатів навчання та освітніх компонентів. На основі проведеного аналізу виокремлено позитивні практики (інтеграція аналітичних умінь у зміст фахових дисциплін, використання цифрових інструментів, орієнтація на роботу з даними) та проблемні аспекти (фрагментарність представлення аналітичної складової, відсутність цілісної системи її формування, недостатня узгодженість між компетентностями, результатами навчання та змістом освітніх компонентів).

У процесі виконання **третього завдання** узагальнено зарубіжний досвід формування аналітичної компетентності майбутніх економістів (зокрема, на прикладі Німеччини та США), що дозволило визначити ключові підходи до її формування, зокрема орієнтацію на розвиток критичного та системного мислення, роботу з даними, використання цифрових технологій, інтеграцію аналітичної діяльності у зміст фахової підготовки та дослідницьку спрямованість навчання. Встановлено, що ефективність формування аналітичної компетентності забезпечується поєднанням теоретичної підготовки з практико-орієнтованим навчанням і використанням аналітичних курсів та завдань. Визначено можливості використання зарубіжного досвіду в українській освітній практиці, зокрема шляхом посилення аналітичної складової освітніх програм, упровадження міждисциплінарних курсів, розширення використання цифрових інструментів та практико-орієнтованих методів навчання.

Відповідно до **четвертого завдання** визначено чотири критерії її сформованості з відповідними показниками: критерій аналітичної залученості (інтерес до аналітичної діяльності та прагнення до її здійснення; усвідомлення значущості аналітичної компетентності для майбутньої професійної діяльності

економіста), критерій аналітичної обізнаності (знання про сутність аналітичної діяльності та її роль у професійній сфері; розуміння мисленнєвих операцій – аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, абстрагування), критерій аналітичної спроможності (уміння аналізувати, структурувати та інтерпретувати інформацію; здатність застосовувати аналітичні методи для розв’язання професійних завдань), критерій аналітичної саморегуляції (здатність до критичного оцінювання інформації та результатів аналітичної діяльності; уміння здійснювати самоконтроль і корекцію власних аналітичних дій). Визначено три рівні сформованості аналітичної компетентності майбутніх економістів: репродуктивний, інтерпретаційний та продуктивно-аналітичний, які відображають ступінь сформованості відповідних показників – від відтворення окремих знань і дій до здатності самостійно здійснювати аналітичну діяльність, інтерпретувати результати та приймати обґрунтовані рішення.

Щодо п’ятого завдання, то зазначено, що з метою теоретичного обґрунтування педагогічних умов формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій уточнено їх сутність як сукупності цілеспрямовано відібраних, сконструйованих і реалізованих у освітньому процесі елементів змісту освіти, методів, прийомів і форм організації навчання, спрямованих на формування компонентів визначеної компетентності. На основі аналізу наукових підходів узагальнено змістові характеристики педагогічних умов, виокремлено конструктивні положення (діяльнісний характер навчання, використання аналітичних завдань і цифрових інструментів) та виявлено методологічні суперечності, що дозволило визначити вимоги до їх обґрунтування. Водночас розкрито методологічні засади формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій, представлені сукупністю системного, компетентнісного, діяльнісного, технологічного та студентоцентрованого підходів, які стали основою для визначення педагогічних умов.

У результаті узагальнення теоретичних положень та результатів експертного оцінювання визначено три найбільш доцільні педагогічні умови формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: 1) організація роботи студентів з економічними даними, що передбачає їх аналіз, обробку та інтерпретацію із застосуванням цифрових засобів; 2) включення аналітичних завдань до змісту навчальних дисциплін із використанням ВІ-платформ; 3) використання цифрових технологій моделювання та прогнозування економічних процесів для аналізу можливих сценаріїв розвитку економічних ситуацій. У ході формувального етапу реалізовано визначені педагогічні умови, що передбачали організацію роботи студентів з економічними даними, включення аналітичних завдань до змісту навчальних дисциплін із використанням ВІ-платформ та застосування цифрових технологій моделювання і прогнозування.

Зміст першої педагогічної умови – організація роботи студентів з економічними даними, що передбачає їх аналіз, обробку та інтерпретацію із застосуванням цифрових засобів – полягає в системній організації роботи

студентів з економічними даними як базового виду аналітичної діяльності, що охоплює повний цикл операцій: від пошуку та відбору інформації до її обробки, аналізу, інтерпретації та формулювання обґрунтованих висновків. У межах цієї педагогічної умови навчальна діяльність спрямовується на формування здатності виявляти значущу інформацію, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, узагальнювати результати та здійснювати їх критичне оцінювання.

Зміст другої педагогічної умови – включення аналітичних завдань до змісту навчальних дисциплін із використанням ВІ-платформ – полягає в інтеграції аналітичної діяльності у зміст професійної підготовки майбутніх економістів через систему спеціально розроблених завдань, що охоплюють аналіз, інтерпретацію та узагальнення економічних даних у контексті вивчення фахових дисциплін. При цьому аналітичні завдання виступають системним елементом освітнього процесу, забезпечуючи поєднання теоретичної підготовки з практичною аналітичною діяльністю та формування здатності застосовувати аналітичні методи для розв'язання професійно орієнтованих завдань.

Зміст третьої педагогічної умови – використання цифрових технологій моделювання та прогнозування економічних процесів для аналізу можливих сценаріїв розвитку економічних ситуацій – полягає в організації навчальної діяльності студентів, спрямованої на побудову, аналіз і інтерпретацію моделей економічних процесів. Така діяльність охоплює аналіз динаміки економічних явищ, виявлення закономірностей їх розвитку, оцінювання впливу різних факторів і прогнозування можливих варіантів розвитку економічних ситуацій. У межах цієї педагогічної умови навчальна діяльність спрямовується на формування здатності до прогнозування, моделювання економічних процесів, прийняття обґрунтованих рішень в умовах невизначеності та оцінювання їх можливих наслідків.

Відповідно до **шостого завдання** проведено експериментальне дослідження із впровадження педагогічних умов формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій здійснювалося у три етапи: констатувальний, формувальний та контрольний.

Реалізація педагогічних умов формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій здійснювалася у процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти з урахуванням спільного змістового ядра освітньо-професійних програм та організації навчання у форматі онлайн-взаємодії з поєднанням синхронної (Zoom) та асинхронної роботи (Google Classroom, месенджери).

Реалізація першої педагогічної умови здійснювалася у межах дисциплін, спрямованих на формування навичок роботи з даними, зокрема: «Інформаційно-цифрові технології», «Економетрика», «Аналіз і оцінювання ризиків», «Економічний аналіз бізнес-середовища», «Економіка підприємства та підприємництва», «Бізнес-математика», «Інформаційні і комунікаційні технології у бізнесі». Реалізація відбувалася через систему практико-орієнтованих завдань, що охоплювали повний цикл аналітичної діяльності: пошук і відбір даних (Держстат, World Bank); очищення, структурування та

узгодження даних; аналіз і розрахунок показників; візуалізацію (графіки, зведені таблиці); інтерпретацію результатів і формулювання висновків. Використовувалися цифрові інструменти обробки даних (Excel, Google Sheets, Solver), а також засоби організації навчання (Zoom, Google Classroom, WhatsApp), що забезпечували поетапну організацію аналітичної діяльності: демонстрація → самостійна робота → обговорення результатів.

Реалізація другої педагогічної умови здійснювалася у межах дисциплін аналітико-управлінського спрямування («Контролінг», «Управління витратами», «Економічний аналіз бізнес-середовища», «Інформаційні і комунікаційні технології у бізнесі», «Економіка підприємства та підприємництва»). Було впроваджено змістові модулі: «Бізнес-аналітика на платформі Qlik Sense»; «Використання Power BI в аналізі діяльності підприємства». Навчальна діяльність реалізовувалася через систему аналітичних кейс-завдань, що включали: підготовку та інтеграцію даних; побудову моделей даних; розрахунок KPI; створення дашбордів; інтерпретацію результатів і обґрунтування управлінських рішень. Застосовувалися BI-платформи (Qlik Sense, Power BI), а також додаткові інструменти аналізу даних (Python, R), що забезпечували перехід від обробки окремих показників до комплексного аналізу економічної інформації.

Реалізація третьої педагогічної умови здійснювалася у межах дисциплін «Економетрика», «Аналіз і оцінювання ризиків», «Економіка та організація інвестиційної та інноваційної діяльності», «Бізнес-математика», «Методи оптимізації бізнес-процесів». Навчальна діяльність організовувалася через систему аналітико-прогностичних завдань, що передбачали: побудову економічних моделей; прогнозування показників (TREND, FORECAST); сценарний аналіз (варіювання параметрів); оцінювання наслідків управлінських рішень; інтерпретацію результатів моделювання. Використовувалися цифрові інструменти моделювання (Excel, Google Sheets), а також допоміжні інструменти (зокрема елементи ІІІ для генерації альтернативних сценаріїв), що дозволяло студентам аналізувати різні варіанти розвитку економічних ситуацій та обґрунтовувати рішення.

Узагальнення результатів контрольного етапу педагогічного експерименту засвідчило суттєву позитивну динаміку рівнів сформованості аналітичної компетентності майбутніх економістів в експериментальній групі: частка студентів із репродуктивним рівнем зменшилася з 49,5% до 9%, тоді як продуктивно-аналітичний рівень зріс із 13% до 51%; водночас у контрольній групі зміни є незначними (зменшення з 54% до 51% та зростання з 13% до 14,5%), що не свідчить про якісні зрушення; результати статистичної перевірки за λ -критерієм Колмогорова-Смирнова підтвердили значущість виявлених відмінностей ($\lambda_{\text{емп}} = 1,361$ при $\lambda_{\text{кр}} = 1,485$; $\lambda_{\text{емп}} = 1,432$ при $\lambda_{\text{кр}} = 1,36$), що дає підстави відхилити нульову гіпотезу та прийняти альтернативну.

Свідченням розв'язання **сьомого завдання** є розроблене й апробоване діагностичне та навчально-методичне забезпечення реалізації педагогічних умов формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій, що включає комплекс діагностичних і навчально-методичних матеріалів. Зокрема, розроблено діагностичний

інструментарій для визначення рівнів сформованості аналітичної компетентності майбутніх економістів, який охоплює: опитувальник для діагностики інтересу до аналітичної діяльності та прагнення до її здійснення (на основі методики Реана-Якуніна з авторськими шкалами); завдання у формі есе з подальшим контент-аналізом для виявлення усвідомлення значущості аналітичної компетентності; авторський діагностичний тест для визначення рівня знань про сутність аналітичної діяльності; логічні та аналітичні завдання для діагностики розуміння мисленнєвих операцій; професійно орієнтовані кейс-завдання для оцінювання вміння аналізувати, структурувати та інтерпретувати інформацію; завдання для діагностики здатності застосовувати аналітичні методи; аналітичні завдання на критичне оцінювання інформації (на основі підходів тесту Уотсона-Глассера).

Навчально-методичне забезпечення реалізації педагогічних умов формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій представлено: комплексом навчальних завдань для організації роботи студентів з економічними даними (пошук, відбір, обробка, аналіз, інтерпретація, структурування та узагальнення даних) із використанням табличних процесорів і хмарних сервісів обробки даних (Microsoft Excel, Google Sheets), що супроводжуються методичними рекомендаціями, контрольними запитаннями та орієнтирами щодо використання цифрових інструментів; змістовими модулями з використання ВІ-платформ (Qlik Sense, Power BI), які включають систему кейс-завдань, спрямованих на роботу з різними джерелами даних, їх інтеграцію, аналіз, візуалізацію, побудову дашбордів і формування аналітичних висновків; системою професійно орієнтованих кейсів і аналітичних завдань, що забезпечують формування умінь застосовувати аналітичні методи, інтерпретувати результати та приймати обґрунтовані рішення; методичними рекомендаціями щодо організації навчального процесу, які передбачають використання кейс-методу, засобів онлайн-комунікації та організації навчання (Zoom, Google Classroom), сервісів збору та обробки даних і зворотного зв'язку (Google Forms), хмарних сервісів для спільної роботи (Google Docs), а також інструментів візуалізації та представлення результатів аналітичної діяльності (PowerPoint, Canva).

Водночас проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів розглянутого питання й засвідчує необхідність його подальшої розробки за такими найбільш перспективними напрямками, як поглиблення методичних засад використання інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні аналітичної компетентності майбутніх економістів; розширення можливостей застосування цифрових інструментів аналізу даних, моделювання та прогнозування в освітньому процесі; інтеграція міждисциплінарного підходу до формування аналітичної компетентності майбутніх економістів у суміжних галузях знань (фінанси, менеджмент, маркетинг, інформаційні технології тощо).

Доповідь закінчено.

Дякую за увагу.

ВИСТУПИЛИ:

Поставили запитання: д. п. н., проф. Волкова Н.П., PhD зі спеціальності 015 Професійна освіта Мединська С.І., д. п. н., проф. Осадчий В.В.; д. п. н., проф. Кожушко С.П., д. філол. н., проф. Степанова А.А., к. психол. н., доц. Байєр О.О., к. п. н. Вошколуп Г.Ю., к. н. з соц. ком., доц. Гаркуша І.В., PhD зі спеціальності 015 Професійна освіта Дербак О.А., к. п. н., доц. Олійник І.В., к. п. н., доц. Сторожук С.Д.

Д. п. н., проф. Волкова Н.П.:

Які наукові підходи покладено в основу Вашого дослідження і чому саме вони є доцільними?

Круглик О.С.: Дякую за запитання. Методологічну основу дослідження становить поєднання системного, компетентнісного, діяльнісного, технологічного та студентоцентрованого підходів. Їх доцільність зумовлена тим, що аналітична компетентність має інтегративний характер. Системний підхід дозволяє розглядати її як цілісне утворення, компетентнісний – орієнтує на результат підготовки, діяльнісний – забезпечує формування через практику, технологічний – передбачає використання ІКТ, а студентоцентрований – враховує індивідуальні освітні потреби здобувачів.

Д. п. н., проф. Кожушко С.П.: У чому полягає наукова новизна Вашого дослідження?

Круглик О.С.: Дякую за запитання. Наукова новизна полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами ІКТ. Також уточнено сутність поняття «аналітична компетентність», розроблено її структуру та модель формування, визначено критерії, показники й рівні сформованості, що забезпечує системність підходу до її розвитку.

Д. філол. н., проф. Степанова А.А.: Як Ви розмежовуєте поняття «компетенція» і «компетентність» у Вашому дослідженні?

Круглик О.С.: Дякую за запитання. У дослідженні компетенція розглядається як задана вимога до підготовки фахівця, тоді як компетентність – як інтегрована здатність особистості, сформована у процесі навчання, що проявляється в реальній діяльності. Саме тому об'єктом формування виступає компетентність як результат освітнього процесу.

К. психол. н., доц. Байєр О.О.: Які психологічні механізми лежать в основі аналітичної компетентності?

Круглик О.С.: Дякую за запитання. Основу становлять базові мисленнєві операції: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення та абстрагування. Вони функціонують як взаємопов'язані когнітивні механізми, що забезпечують здійснення аналітичної діяльності, зокрема обробку та інтерпретацію інформації.

К. п. н., доц. Вошколуп Г.Ю.: Які саме педагогічні умови Ви визначили як ключові?

Круглик О.С.: Дякую за запитання. У результаті узагальнення теоретичних положень та результатів експертного оцінювання визначено три найбільш доцільні педагогічні умови формування аналітичної компетентності

майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: 1) організація роботи студентів з економічними даними, що передбачає їх аналіз, обробку та інтерпретацію із застосуванням цифрових засобів; 2) включення аналітичних завдань до змісту навчальних дисциплін із використанням ВІ-платформ; 3) використання цифрових технологій моделювання та прогнозування економічних процесів для аналізу можливих сценаріїв розвитку економічних ситуацій.

К. н. з соц. ком., доц. Гаркуша І.В.: Яку роль відіграють цифрові технології у формуванні аналітичної компетентності?

Круглик О.С.: Дякую за запитання. Цифрові технології виступають не лише інструментом, а й середовищем формування компетентності. Використання ВІ-платформ, Excel, Python, R дозволяє студентам працювати з реальними даними, будувати моделі, візуалізувати результати та обґрунтовувати рішення, що значно підвищує практичну спрямованість навчання.

PhD зі спеціальності 015 Професійна освіта Дербак О.А.: Які результати педагогічного експерименту підтверджують ефективність запропонованих умов?

Круглик О.С.: Дякую за запитання. Узагальнення результатів контрольного етапу педагогічного експерименту засвідчило суттєву позитивну динаміку рівнів сформованості аналітичної компетентності майбутніх економістів в експериментальній групі. Зокрема, частка студентів із репродуктивним рівнем зменшилася з 49,5% до 9%, тоді як частка студентів із продуктивно-аналітичним рівнем зросла з 13% до 51%. Водночас у контрольній групі зміни є незначними: частка студентів із репродуктивним рівнем зменшилася лише з 54% до 51%, а продуктивно-аналітичний рівень зріс із 13% до 14,5%, що не свідчить про якісні зрушення.

Результати статистичної перевірки за λ -критерієм Колмогорова–Смирнова підтвердили значущість виявлених відмінностей: при порівнянні експериментальної та контрольної груп на контрольному етапі емпіричне значення λ становить 1,361 при критичному значенні 1,485, а при порівнянні результатів експериментальної групи на констатувальному та контрольному етапах – 1,432 при критичному значенні 1,36, що дає підстави відхилити нульову гіпотезу та прийняти альтернативну.

Отримані результати свідчать про ефективність упроваджених педагогічних умов формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечили перехід від репродуктивного до продуктивно-аналітичного рівня та підтверджують досягнення мети дослідження.

К. п. н., доц. Олійник І.В.: Які критерії оцінювання сформованості аналітичної компетентності Ви використовували?

Круглик О.С.: Дякую за запитання. Було визначено чотири критерії: аналітичної залученості, аналітичної обізнаності, аналітичної спроможності та аналітичної саморегуляції. Вони відповідають структурним компонентам компетентності й дозволяють комплексно оцінити її сформованість.

К. п. н., доц. Сторожук С.Д.: Чи можна застосувати результати Вашого

дослідження для інших спеціальностей?

Круглик О.С.: Дякую за запитання. Так, запропонована модель має універсальний характер і може бути адаптована для інших спеціальностей, особливо тих, що пов'язані з аналізом інформації. Водночас зміст завдань і цифрових інструментів має враховувати специфіку професійної діяльності.

Д. п. н., проф. Волкова Н.П.: Які основні суперечності Ви виявили у процесі дослідження?

Круглик О.С.: Дякую за запитання. Виявлено суперечності між зростаючими вимогами до аналітичної підготовки та недостатньою орієнтацією освітнього процесу на її формування; між потенціалом ІКТ і відсутністю системного їх використання; а також між необхідністю підвищення ефективності підготовки та недосконалістю змісту і методів навчання.

З позитивною оцінкою дисертаційної роботи виступили:

Науковий керівник – Осадчий В'ячеслав Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Рецензенти:

– Олійник Ірина Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»;

– Дербак Ольга Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля».

Науковий керівник: Осадчий В'ячеслав Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

У своєму виступі зазначив, що, навчаючись в аспірантурі, Круглик О.С. виявив високий рівень наукової зрілості, самостійності та цілеспрямованості у дослідженні актуальної науково-педагогічної проблеми формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Здобувач ґрунтовно опанував методологічні засади наукового пошуку, системно працював із вітчизняними та зарубіжними джерелами, активно брав участь у наукових заходах — конференціях, семінарах, круглих столах.

У процесі виконання дисертаційного дослідження Круглик О.С. продемонстрував розвинене аналітичне мислення, здатність до наукового узагальнення, інтерпретації результатів та обґрунтування власних наукових позицій. Особливої уваги заслуговує його вміння поєднувати теоретичний аналіз із експериментальною перевіркою висунутих положень. Отримані результати мають вагомое практичне значення для удосконалення професійної підготовки майбутніх економістів у закладах вищої освіти.

Науковий керівник наголосив, що аспірант своєчасно та якісно виконав індивідуальний навчальний план, проявивши високий рівень організованості, відповідальності та академічної доброчесності. Упродовж усього періоду підготовки Круглик О.С. відзначався працездатністю, наполегливістю,

системністю у науковій діяльності, глибоким розумінням предмета дослідження та високим рівнем професійної підготовки.

Осадчий В.В. підкреслив, що в результаті виконання дисертаційного дослідження здобувачем отримано цінні теоретичні та прикладні результати. Зокрема, обґрунтовано сутність і структуру аналітичної компетентності майбутніх економістів, визначено її компоненти, критерії, показники та рівні сформованості; розроблено модель формування цієї компетентності; теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови її формування засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

У межах експериментальної роботи Кругликом О.С. розроблено та впроваджено педагогічні умови формування аналітичної компетентності майбутніх економістів, що передбачає: організацію роботи студентів з економічними даними із застосуванням цифрових інструментів; інтеграцію аналітичних завдань у зміст фахових дисциплін із використанням ВІ-платформ; застосування цифрових технологій моделювання та прогнозування економічних процесів. Практична реалізація зазначених умов здійснювалася через використання сучасних інструментів аналізу даних (Excel, Google Sheets, Python, R, Power BI, Qlik Sense), що забезпечило підвищення рівня сформованості аналітичної компетентності здобувачів.

Науковий керівник акцентував, що дисертаційна робота Круглика О.С. є завершеним, самостійним, цілісним науковим дослідженням, виконаним на належному теоретико-методологічному рівні, із чітко визначеними концептуальними засадами та обґрунтованими висновками. Здобувач продемонстрував високий рівень наукової ерудиції, методологічної культури, дослідницької самостійності та здатності до впровадження результатів дослідження у практику професійної освіти.

У зв'язку з цим Осадчий В.В. вважає, що Круглик Олег Сергійович заслуговує на рекомендацію до захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Дербак Ольга Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» констатувала, що аналіз змісту дисертаційної роботи Круглика О.С. дає підстави для висновку про її самостійність, завершеність, аргументованість, високий теоретичний і практичний рівень проведеного дослідження. Вона підкреслила, що здобувачу вдалося сформулювати цілісну авторську позицію щодо проблеми формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Структура дисертаційної роботи є логічною, послідовною та повною мірою розкриває багатовимірний характер досліджуваної проблематики. Позитивної оцінки заслуговує обґрунтований вибір і комплексне застосування методів дослідження, які є адекватними поставленій меті та завданням і забезпечують достовірність отриманих результатів.

Кругликом О.С. обґрунтовано педагогічні умови формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних

технологій, а саме: організацію роботи студентів з економічними даними з використанням цифрових інструментів їх аналізу та інтерпретації; інтеграцію аналітичних завдань у зміст фахових дисциплін із використанням ВІ-платформ; застосування цифрових технологій моделювання та прогнозування економічних процесів. Відповідно до визначених умов розроблено й реалізовано педагогічну модель формування аналітичної компетентності, що базується на принципах системності, практико-орієнтованості, інтеграції, цифровізації, студентоцентрованості та рефлексивності й реалізується через взаємопов'язані етапи освітнього процесу.

Практичне значення роботи є безсумнівним. Особливої уваги заслуговує розроблене автором навчально-методичне забезпечення формування аналітичної компетентності майбутніх економістів, яке включає: систему практико-орієнтованих аналітичних завдань; інтеграцію змістових модулів із використання ВІ-платформ (Power BI, Qlik Sense); застосування інструментів аналізу даних (Excel, Google Sheets, Python, R); методичні підходи до організації роботи студентів із реальними економічними даними; а також засоби діагностики рівня сформованості аналітичної компетентності за визначеними критеріями (мотиваційно-ціннісним, когнітивно-аналітичним, операційно-діяльнісним, рефлексивно-оцінювальним).

Загалом дисертаційна робота Круглика О.С. є самостійним завершеним науковим дослідженням, результати якого мають теоретико-методичне та практичне значення для удосконалення професійної підготовки майбутніх економістів у закладах вищої освіти.

Разом із тим, позитивно оцінюючи представлену роботу, Дербак О.А. висловила окремі зауваження:

1. Доцільно більш детально конкретизувати інструментарій діагностики рівнів сформованості аналітичної компетентності майбутніх економістів.
2. Потребує уточнення питання щодо визначення внеску здобувача у публікаціях, виконаних у співавторстві.
3. У списку використаних джерел варто уніфікувати оформлення електронних ресурсів, зокрема зазначення дат звернення.

Водночас висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дослідження. Основні положення дисертації викладено логічно, обґрунтовано та методологічно коректно. Рівень розв'язання поставлених завдань дає підстави вважати, що робота виконана повністю, її висновки є науково обґрунтованими, а отримані результати характеризуються новизною, теоретичним і практичним значенням.

Дербак О.А. вважає, що дисертаційна робота Круглика Олега Сергійовича є актуальним, оригінальним, самостійним і завершеним дослідженням, відповідає вимогам, визначеним наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії...», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Олійник Ірина Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» надала позитивну оцінку дисертаційній роботі Круглика О.С. та зазначила, що її аналіз дає підстави стверджувати про самостійність, завершеність, аргументованість і високий теоретичний та практичний рівень проведеного дослідження.

Текст дисертації засвідчує, що автор ґрунтовно орієнтується у сучасних теоретичних, методологічних і методичних підходах до проблеми формування аналітичної компетентності майбутніх економістів, глибоко розуміє специфіку її розвитку в умовах цифровізації освітнього процесу та використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Вагомим науковим здобутком Круглика О.С. є обґрунтування педагогічних умов формування аналітичної компетентності майбутніх економістів, а також розроблення й експериментальна перевірка методики їх реалізації засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Автору вдалося системно поєднати теоретичні положення з практичними механізмами їх упровадження в освітній процес.

Серед наукових результатів дослідження заслуговує на увагу уточнення сутності поняття «аналітична компетентність майбутніх економістів», розкриття її структури, яка охоплює мотиваційно-ціннісний, когнітивно-аналітичний, операційно-діяльнісний і рефлексивно-оцінювальний компоненти. Автором обґрунтовано критерії (аналітичної залученості, аналітичної обізнаності, аналітичної спроможності, аналітичної саморегуляції), показники та рівні сформованості цієї компетентності, що забезпечує цілісність її діагностики.

Позитивним є те, що в роботі набули подальшого розвитку підходи до організації аналітичної діяльності студентів у процесі професійної підготовки, зокрема через інтеграцію роботи з економічними даними, використання цифрових інструментів аналізу та візуалізації, застосування технологій моделювання та прогнозування економічних процесів, а також використання ВІ-платформ як засобу розвитку аналітичного мислення.

Практичне значення дослідження полягає у розробленні та впровадженні в освітній процес методичного забезпечення формування аналітичної компетентності майбутніх економістів, що включає систему практико-орієнтованих завдань, інтеграцію сучасних цифрових інструментів (Excel, Google Sheets, Power BI, Qlik Sense, Python, R), а також засоби діагностики рівнів сформованості аналітичної компетентності студентів.

Науковий апарат дослідження є логічно вибудованим і відповідає поставленій меті та завданням. Усі завдання дисертації реалізовано, результати апробовано, структура роботи є чіткою, а висновки — обґрунтованими та логічно виведеними.

Разом із тим, позитивно оцінюючи дисертацію, Олійник І.В. висловила окремі зауваження:

1. Доцільно було б більш чітко представити кількісні результати експериментального дослідження за кожним із визначених критеріїв

сформованості аналітичної компетентності.

2. У загальних висновках варто посилити акцент на практичних аспектах упровадження розроблених педагогічних умов у діяльність закладів вищої освіти.
3. У теоретичному розділі подекуди спостерігається певна деталізація описів, що могла б бути оптимізована шляхом узагальнення матеріалу.
4. Текст дисертації потребує незначного стилістичного редагування з метою усунення окремих повторів і уточнення формулювань.

Зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Загалом Олійник І.В. вважає, що дисертаційна робота Круглика Олега Сергійовича виконана на високому науково-методичному рівні, є актуальним, самостійним, завершеним дослідженням, яке за рівнем новизни, теоретичної та практичної значущості відповідає вимогам, визначеним наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії...», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Взяли участь в обговоренні роботи: д. п. н., проф. Волкова Н.П., д. п. н., проф. Лебідь О.В.; д. філол. н., проф. Степанова А.А.; д. п. н., проф. Кожушко С.П., к. п. н., доц. Олійник І.В., к. н. з соц. ком., доц. Гаркуша І.В., к. п. н. Вошколуп Г.Ю., PhD зі спеціальності 015 Професійна освіта Мединська С.І., PhD зі спеціальності 015 Професійна освіта Дербак О.А.

УХВАЛИЛИ: На підставі експертизи дисертаційної роботи, доповіді здобувача, поставлених запитань присутніх і відповідей здобувача, обговорення учасниками засідання основних положень дисертації, виступів наукового керівника та рецензентів прийняти такий висновок щодо дисертаційної роботи Круглика Олега Сергійовича на тему «Формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій».

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Дисертація Круглика Олега Сергійовича на тему «Формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій» на здобуття ступеня доктора філософії у галузі 01 Освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.), Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 р. № 341).

1. Актуальність дослідження та його зв'язок із планами наукових робіт установи.

Актуальність дослідження зумовлена сучасними тенденціями цифровізації економіки та освіти, що супроводжуються зростанням ролі аналітичної діяльності у професійній підготовці фахівців. В умовах динамічних соціально-економічних змін та зростання обсягів даних підвищуються вимоги до здатності майбутніх економістів здійснювати аналіз, інтерпретацію та прогнозування економічних процесів. Водночас аналіз освітньої практики засвідчує недостатню системність формування аналітичної компетентності здобувачів, обмежене використання потенціалу інформаційно-комунікаційних технологій та фрагментарність інтеграції аналітичної діяльності у зміст професійної підготовки, що зумовлює необхідність наукового обґрунтування ефективних педагогічних умов її формування.

Дисертація відповідає основним напрямам досліджень кафедри психології та педагогіки ВНЗ «Університету імені Альфреда Нобеля», проведених у межах комплексних наукових тем «Теоретичні та методичні засади моделювання компетентнісної професійної освіти у контексті євроінтеграції» (державний реєстраційний номер 0117U000784), «Теоретико-методологічні засади професійного становлення фахівця в інноваційному соціокультурному просторі» (державний реєстраційний номер 0122U200059). Тему затверджено вченою радою ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (протокол № 11 від 20 грудня 2022 р.).

2. Особиста участь автора в отриманні конкретних наукових результатів, викладених в дисертації.

Дисертація є завершеною науковою працею, виконаною особисто дисертантом у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить нові наукові положення та висновки, сукупність яких кваліфікується як вагомий внесок у розвиток професійної освіти України. Основні результати дисертаційної роботи одержано автором самостійно.

3. Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень і рекомендацій. Обґрунтованість та достовірність наукових результатів та висновків, одержаних у дисертаційній роботі Круглика Олега Сергійовича, забезпечені використанням сучасних теоретичних та емпіричних методів науково-педагогічних досліджень, зокрема методів математичної статистики для визначення статистичної значущості отриманих у ході експерименту результатів.

4. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що: *уперше* подано авторське визначення поняття «аналітична компетентність майбутніх економістів» як інтегративна особистісно-професійна характеристика, що відображає здатність до осмислення, критичного оцінювання, систематизації та інтерпретації інформації, встановлення взаємозв'язків між економічними явищами і процесами, застосування аналітичних способів розв'язання професійних завдань, а також рефлексивного оцінювання й корекції власних дій у процесі обґрунтування професійних рішень; визначено структуру аналітичної компетентності майбутніх економістів, що включає мотиваційно-ціннісний, когнітивно-аналітичний, операційно-діяльнісний та рефлексивно-оцінювальний компоненти; виокремлено критерії (аналітичної залученості, аналітичної обізнаності, аналітичної спроможності, аналітичної саморегуляції), що відповідають структурним компонентам аналітичної компетентності майбутніх економістів, визначено показники та рівні її сформованості (репродуктивний, інтерпретаційний, продуктивно-аналітичний); розроблено та апробовано комплекс діагностичного інструментарію для оцінювання рівня сформованості формування аналітичної компетентності майбутніх економістів, що включає: опитувальник, завдання у формі есе з подальшим контент-аналізом, авторський діагностичний тест, систему логічних, аналітичних і професійно орієнтованих завдань (на застосування аналітичних методів і критичне оцінювання інформації); розроблено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій; *уточнено:* основні поняття дослідження («компетентність», «педагогічні умови»); методологічні засади формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема системний, компетентнісний, діяльнісний, технологічний, студентоцентризований підходи; *подальшого розвитку набули* зміст і методи формування аналітичної компетентності майбутніх економістів, зумовлені використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

5. Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в визначено тим, що розроблено, апробовано й упроваджено в процес професійної підготовки майбутніх економістів комплекс навчальних завдань для організації роботи студентів з економічними даними (пошук, відбір, обробка, аналіз, інтерпретація, структурування та узагальнення даних) із використанням табличних процесорів і хмарних сервісів обробки даних (Microsoft Excel, Google Sheets), що супроводжуються методичними

рекомендаціями, контрольними запитаннями та орієнтирами щодо використання цифрових інструментів; змістові модулі з використання ВІ-платформ (Qlik Sense, Power BI), які включають систему кейс-завдань, спрямованих на роботу з різними джерелами даних, їх інтеграцію, аналіз, візуалізацію, побудову дашбордів і формування аналітичних висновків; систему професійно орієнтованих кейсів і аналітичних завдань, що забезпечують формування умінь застосовувати аналітичні методи, інтерпретувати результати та приймати обґрунтовані рішення; методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу, які передбачають використання кейс-методу, засобів онлайн-комунікації та організації навчання (Zoom, Google Classroom), сервісів збору та обробки даних і зворотного зв'язку (Google Forms), хмарних сервісів для спільної роботи (Google Docs), а також інструментів візуалізації та представлення результатів аналітичної діяльності (PowerPoint, Canva).

Положення та висновки дисертаційної роботи можуть бути використані в наукових дослідженнях, а також у процесі викладання дисциплін економічного та інформаційно-аналітичного спрямування, зокрема таких, як «Статистика», «Економіка підприємства», «Математичні методи в економіці», «Економіко-математичне моделювання», «Інформаційні системи і технології в економіці», «Аналіз даних», «Бізнес-аналітика», «Економічний аналіз», «Прийняття управлінських рішень», «Інформаційно-комунікаційні технології», «Цифрові технології в професійній діяльності економіста» тощо. Крім того, результати дослідження можуть бути використані під час підготовки бакалаврських і магістерських кваліфікаційних робіт, а також у процесі модернізації змісту та технологій професійної підготовки майбутніх економістів в умовах цифровізації освіти.

6. Апробація результатів дослідження й повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором.

Результати дослідження репрезентовано в доповідях на науково-практичних конференціях, зокрема *міжнародних*: «Sectoral research XXI: characteristics and features» (Чикаго, США, 2024), «Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності» (Запоріжжя-Мелітополь, 2024), «Sustainable development of society in the era of digitalization: science, education and innovation» (Орхус, Данія, 2024), «Теоретичні та практичні дослідження молодих вчених» (Харків, 2024), «Sustainable development of society in the era of digitalization: science, education and innovation» (Aarhus, Denmark, 2024), Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences (Кембридж, Сполучене Королівство, 2025), «Integration of new technologies into science to improve research» (Париж, Франція, 2025), «Visuality 2025: Social Innovations for Sustainability Communication» (Вільнюс, Литва, 2025), «Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнози сценарії та перспективи розвитку» (Херсон, 2025), «Modern aspects of the modernization of science: state, problems, development trends» (Ловеч, Болгарія, 2025), «Теорія і практика професійного становлення фахівця в інноваційному соціокультурному просторі» (Дніпро,

2025–2026), «Практична психологія в сучасному вимірі» (Дніпро, 2026); всеукраїнській «Педагогічна освіта в період трансформацій: наукові пошуки та інноваційні практики» (Запоріжжя, 2026).

Основні теоретичні положення обговорено на інтерактивному методологічному он-лайн семінарі молодих дослідників «Компетентнісні засади освітнього процесу в умовах впровадження інновацій: вітчизняний та міжнародний досвід (Житомир – Полтава – Київ, 2023), концептуальні положення, висновки, рекомендації й попередні результати дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри психології та педагогіки ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (упродовж 2023–2026 рр.).

Основні положення та результати дослідження **впроваджено** в освітній процес ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (довідка про впровадження № 601 від 22.09.2025 р.), Херсонського державного університету (довідка про впровадження № ОЗ-32/1999 від 08.12.2025 р.), Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (довідка про впровадження № 01-15/205 від 02.02.2026 р.).

Публікації. Основні теоретичні положення й висновки дослідження відображено у 21 публікаціях, з яких: 10 статей у провідних наукових фахових виданнях України, внесених до міжнародних наукометричних баз, 1 стаття у закордонному журналі, 10 тез доповідей у збірниках матеріалів міжнародних конференцій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Круглик О.С. Проблеми формування аналітичної компетентності майбутніх економістів у вітчизняних дослідженнях. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 13 (41). С. 526–533. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-13\(41\)-526-533](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-13(41)-526-533)
2. Круглик О.С. Досвід досліджень аналітичної компетентності економістів у зарубіжних країнах. *Порівняльна професійна педагогіка*, 2025. № 15 (1). С. 98–106. DOI: [https://doi.org/10.31891/2308-4081/2025-15\(1\)-11](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2025-15(1)-11)
3. Круглик О.С. Впровадження вивчення OLAP-технологій в освітній процес: ефективні підходи до розвитку аналітичних компетенцій майбутніх економістів. *Інноваційна педагогіка*. 2025. № 83 (2). С. 99–105. DOI: DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/83.2.20>
4. Круглик О.С. Інверсія навчального процесу: від теорії до негайної практики в економічній освіті. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2025. № 2 (53). С. 58–63. DOI: <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2025-2-08>
5. Круглик О.С. Педагогічна технологія формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами ВІ-інструментів. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. № 19. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17061752>
6. Круглик О.С. Роль візуалізації даних у формуванні аналітичної компетентності майбутніх економістів. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. № 22. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17298331>

7. Круглик О.С. Інноваційні підходи до розвитку аналітичних здібностей студентів-економістів засобами інтеграції ChatGPT з BI-інструментами (Power BI, Qlik Sense). *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 10 (50). С. 1994–2002. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10\(50\)-1994-2002](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10(50)-1994-2002)

8. Круглик О.С. Інтеграція Qlik Sense і Power BI в освітній процес як засіб формування аналітичної компетентності студентів-економістів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. № 91. С. 307–311. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/91-1-42>

9. Круглик О.С. OLAP для студентів: простими словами про куби, зрізи й дашборди. *Інноваційна педагогіка*. 2025. № 87. С. 22–26. DOI: <https://doi.org/10.32782/ip/87.3>

10. Круглик О.С. Європейське майбутнє: філософські та освітні дослідження (огляд Міжнародної науково-практичної конференції «Європейське майбутнє: філософські та освітні дослідження», Херсон, 9–10 травня 2024 р.). *Філософія освіти*. 2025. № 30 (2). С. 247–255. DOI: <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2024-30-2-17>

Статті у зарубіжних наукових виданнях

11. Kruhlyk O. Information Technologies as a Visualization Tool in Professional Education of Economists. *Věda a perspektivy*. 2025. № 10 (53). С. 72–88. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-10\(53\)-72-88](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-10(53)-72-88)

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

12. Круглик О.С. Теоретичні засади формування аналітичної компетентності майбутніх економістів. *Грааль науки*. 2025. № 49. С. 1013–1019. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.21.02.2025.141>

13. Круглик О.С. Педагогічна технологія формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційних технологій. *Sectoral research XXI: characteristics and features: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the IX International Scientific and Theoretical Conference, December 20, 2024. Chicago, USA: International Center of Scientific Research*. С. 175–176.

14. Круглик О.С. Формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (Запоріжжя – Мелітополь, 4–5 жовтня 2024 р.). Запоріжжя: МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2024. С. 212–214.

15. Круглик О.С. Формування аналітичних компетентностей майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій як фактор розвитку управлінських здібностей. *Теоретичні та практичні дослідження молодих вчених*: матер. XVIII міжнар. наук.-практ. конф. магістрантів та аспірантів (Харків, 19–22 листопада 2024 р.). Харків: НТУ «ХПІ», 2024. С. 540–541.

16. Круглик О.С. Використання інформаційних технологій в освіті для майбутнього розвитку суспільства. *Sustainable development of society in the era of*

digitalization: science, education and innovation: proceedings of the International scientific-practical conference (Aarhus, Denmark, November 23, 2024). Aarhus, Denmark, 2024. С. 43–44.

17. Круглик О.С. Використання Qlik Sense для формування аналітичної компетентності майбутніх економістів. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку: матер. VII міжнар. наук.-практ. конф. (Херсон, 17–18 квітня 2025 р.). Херсон: ХНТУ, 2025. С. 152–154.*

18. Круглик О.С. Психологічні аспекти взаємодії студентів та аспірантів зі штучним інтелектом в умовах освітніх обмежень. *Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Кембридж, Сполучене Королівство, 9 травня 2025 р.). Кембридж: Cambridge Data Science LTD, 2025. С. 27–31.*

19. Круглик О.С. Використання Qlik Sense для формування аналітичної компетентності майбутніх економістів у цифровому освітньому середовищі. *Теорія і практика професійного становлення фахівця в інноваційному соціокультурному просторі: матер. III міжнар. наук.-практ. конф. наук.-пед., пед. працівників і молодих вчених (Дніпро, 17–18 квітня 2025 р.). Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2025. С. 249–253.*

20. Круглик О.С. Формування аналітичних компетенцій майбутніх економістів в умовах цифровізації: роль і перспективи використання штучного інтелекту. *Integration of new technologies into science to improve research: матер. XXIV Міжнар. наук.-практ. конф. (Paris, France, 17–20 червня 2025 р.). Paris, France: International Science Group. 2025. С. 300–303.*

21. Круглик О.С. BigData-підхід у економічній освіті: практичне застосування сучасних методів аналізу даних для розвитку професійних навичок. *Modern aspects of the modernization of science: state, problems, development trends: матер. LVIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Ловеч, Болгарія, 7 липня 2025 р.). Ловеч, Болгарія: International Economic Institute s.r.o., 2025. С. 91–93.*

7. Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. За змістом дисертаційна робота Круглика Олега Сергійовича на тему «Формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій» повністю відповідає спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

8. Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію написано грамотною українською мовою, стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

9. Рекомендація дисертації до захисту з урахуванням наукової зрілості пошукувача.

Дисертаційна робота Круглика Олега Сергійовича на тему «Формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій» на здобуття ступеня доктора філософії у галузі 01 Освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за

спеціалізаціями) відповідає вимогам до дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.); Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341).

З урахуванням цього кафедра психології та педагогіки ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» рекомендує завершене самостійне дослідження Круглика Олега Сергійовича на тему «Формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій» до захисту у разовій спеціалізованій раді університету на здобуття ступеня доктора філософії у галузі 01 Освіта за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Ухвалили:

1. Затвердити висновок міжкафедрального семінару кафедри психології та педагогіки, кафедри європейських і східних мов та перекладу, кафедри іноземних мов, кафедри менеджменту ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» про дисертацію Круглика Олега Сергійовича на тему «Формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій».

2. Рекомендувати дисертаційне дослідження Круглика Олега Сергійовича на тему «Формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій» до захисту у спеціалізованій раді університету на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

З даного питання відбулося голосування.

Результати голосування:

„за” – 15;

„проти” – немає;

„утримались” – немає.

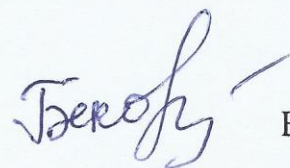
Постанова і висновок прийняті відкритим голосуванням одноголосно.

Головуючий на міжкафедральному семінарі,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри психології та педагогіки
ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»

Н.П. Волкова

Секретар, кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри психології та
педагогіки ВНЗ «Університет імені
Альфреда Нобеля»

В.О. Бикова

